

EDITORIAL 60

Του Στέφανου Τσιτσόπουλου

Untitled, από την έκθεση «Η υπονόμηση της μνήμης» της Λίας Καζάκου, στην Donoropoulos International Fine Arts (Αγ. Θεοδώρου 3, Τ. 2310 552 633)

Μια Κυριακή απόγευμα...

...που ο χειμώνας και το κρύο σαν αγέλη αγριεμένων λύκων ορμούσαν κατά πάνω μου δαγκώνοντας, διέσχισα την Εγνατία. Ο ουρανός ήταν λες κι έριχνε στην πόλη τη νύχτα στάλες στάλες, σαν μέσα από σουρωτήρι. Η ώρα ήταν μεταιχμιακή, το τελευταίο φως της μέρας διασταυρωνόταν με τις πρώτες νέον λάμπες από τις μαρκίζες των λαϊκών ξενοδοχείων, οι ζητιάνοι έκαναν ταμείο με τις εισπράξεις πριν αποσυρθούν στις τρώγλες τους, τα ζευγάρια των μεταναστών χέρι χέρι ή αγκαζέ χάζευαν στις βιτρίνες τις τιμές στα γάντια και τα σκουφιά. Σκληρός δρόμος, σκέφτηκα, αμακιγιάριστος, άρα αληθινός. Όχι σαν την Τιμισοκή την ψεύτρα, που ξιπάζεται, επειδή έχει πολυεθνικές βιτρίνες, και βαυκαλίζεται πως είναι Ευρωπαϊά, ή τη γεροντοκόρη Κορομηλά, που αρνείται να παραδεχτεί ότι σταφίδιασε σαν ανύπαντρη που δεν την παίρνει κανένας, κι ως ζώνεται με ένα κιλό μαργαριτάρια ή γούνινα μαντό.

Είχα μόλις τελειώσει να διαβάζω το τελευταίο βιβλίο του Σκαμπαρδώνη και είπα, καταπώς προस्ताζει ο τίτλος του, να ρίξω κι εγώ μια περιπολία στη Θεσσαλονίκη. Και ξαφνικά, αυτή η άσχημη, μίσηρη, μπετονομηπαρουσιασμένη πόλη άρχισε να εξαφανίζεται, να υποχωρεί. Και στη Σκρα, εκεί που έως πρόσφατα υπήρχε κατάσταση με είδη κινητής τηλεφωνίας, μα το Θεό, είδα με τα μάτια μου να ξεφυτρώνει πάλι η «Ελληνικότατη Σμύρνη», το μαγαζί του Σωφρόνιου, που φτιάχνει τα πιο τέλεια λουκούμια, αρνούμενος όμως να αποκαλύψει τη συνταγή τους. Κι έτσι, αντί για mobile συνδέσεις, όλοι οι Θεσσαλονικείς να μπορέσουμε να προμηθευτούμε και πάλι τις πολύχρωμες ζελατίνες, όπου εντός τους φυλάγονται τα λουκούμια, να τις κολλήσουμε στους φακούς των γυαλιών μας και το κέντρο να ξαναγίνει πολύχρωμο. Έστω και τεχνηέντως.

«Περιπολών περί πολλών τυρβάζω» λέγεται το νέο βιβλίο του Γιώργου Σκαμπαρδώνη, κι έτσι όπως τριγυρούσα στα μέρη που διαδραματίζο-

νται οι ιστορίες του, τον δικαίωσα. Η περιπολία, το αδέσποτο cruising, η βόλτα στα τσαίρια και η οξεία παρατήρηση είναι ζωτικής σημασίας λεπτομέρειες που πρέπει να κατέχεις για να ξαναδείς τη Θεσσαλονίκη στις μεγαλειώδεις διαστάσεις της. Και τα άθλια φτηνογυράδικα και κοτοπουλάδικα της Κασσάνδρου, τα κακοφορμισμένα πεζοδρόμια και οι κατσούφες γριές που ψωνίζουν ρόμπες από τα καταστήματα νεωτερισμών της γειτονιάς ξαφνικά έπαψαν να υφίστανται. Η Κασσάνδρου στο «Περιπολών περί πολλών τυρβάζω» μεταμορφώνεται σε λεωφόρο, όπου η συνταξιούχος φιλόλογος Ιοκάστη Φρυδά, σύζυγος του θενεώτους Μύρωνος, οδηγεί περήφανη το Ντεσεβί της, που φήμες λένε πως το σχεδίασε το 1938 ο Πάμπλο Πικάσο.

Τα διηγήματα, οι ήρωες και οι ιστορίες του Σκαμπαρδώνη έρχονται από μια εποχή και ένα παρελθόν που, ανταμώνοντας με το παρόν, το ξαναπλάθουν στην ιδανική του μορφή. Η Θεσσαλονίκη ξαναγίνεται πόλη της περιπέτειας, αποκτά μύθο, μια νέα αφήγηση, η πόλη γίνεται ξανά ωραία, θέλεις να την περπατήσεις, να τη γλεντήσεις, να την κρυφακούσεις, ή σαν ηδονοβλεψίας, να της κλέψεις στιγμές. Οι Θεσσαλονικείς ξαναγίνονται θεοσέσιοι. Αλπητήριοι δερβίσηδες, όπως ο Τσιφ (ή Ευριπίδης Σιδηροκάλης), ο Τάκης ο Ζαρκαπήδας, γνωστός κι ως Το Έλλειμμα, ο Κρέοντας ο Πολωνός (υδραυλικόν εργαστήριο ο «Μπάρναρντ»), που δίνοντας ραντεβού με τον Σάκη τον Κάτσε-Κάτσε και τον Μήτσο τον Μπιούτιφουλ, κατηφορίζουν σε μια υπόγα για να γλεντήσουν με τσίπουρα και δυο κιλά ζαβογαρίδες. Όπως ο Σποκ της Αερολέσχης. Μούργος πλανόδιος που μετά της καλής του συντρόφου Πηνελόπης διαβιούν δίπλα στα Τσέσα, τρώγοντας αποκλειστικά πατατάκια Ruffles.

26 διηγήματα εκρηκτικά σαν χειροβομβίδες. Και ήρωες φοιτητές του ΑΠΘ που, αντί να μαλακίζονται με γκόμενες, τηλεφωνήματα και κακά κουκού, όλο τον

χειμώνα δουλεύουν στο δωμάτιό τους καταφέρνοντας να φτιάξουν τον θαλάσσιο Δαίμονα. Μια βάρκα που το καλοκαίρι, όταν ξανάρθει με το καλό, θα τους πάει στη Χαλκιδική για περιπέτειες και κατακτήσεις.

Στο «Περιπολών περί πολλών τυρβάζω», ένα βιβλίο-απόσταγμα σοφίας, μαγκιάς, ευγενών συναισθημάτων και απύθμενης στοργής, ο Σκαμπαρδώνης λεξιπλάθει ιστορίες που κάθε μια τους αρκεί για να του περάσει φωτοστέφανο και να τον χρίσει άγιο προστάτη της παραδοξότητας, πρωτοσύγκελο της λοξής ματιάς. Διηγήματα με φόρα και πάθος, διηγήματα που εξορύσσοντας ορυκτό πλούτο λέξεων και ιστοριών, προκαλούν στην καρδιά την ίδια κάψα με αυτή του ξεροσφύρι τσίπουρου στο λάρυγγα, σαν αυτά που κατέβαζαν οι παρές εκείνη την Κυριακή το απόγευμα στον «Αχινό», όπως τις χάζεα διασχίζοντας την αγορά Μοδιάνο. Εκείνο το κυριακάτικο απόγευμα, που ο χειμώνας και το κρύο σαν αγέλη αγριεμένων λύκων ορμούσαν κατά πάνω μου δαγκώνοντας, διέσχισα τη Θεσσαλονίκη παρατηρώντας τη νύχτα να τη σκεπάζει μεγαλοπρεπώς. Κι ένιωσα αφόρητα αυτάρκης, γιατί δεν είχα καμιά ανάγκη ούτε να μάθω το αποτέλεσμα του ντέρμπι ούτε να δω τι βαθμό έβαλε ο Κωστόπουλος στους ταλαίφωρους του «Dancing on Ice». Στον πεζόδρομο της Αγίας Θεοδώρας, κοιμόντουσαν οι ήρωες-έργα της έκθεσης «Υπονόμηση της μνήμης» της Λίας Καζάκου, από τον «Αγαπτό» τσίμπησα ροδίνα και γλυκάθηκα, στην Τιμισοκή έκαναν ουρές τα ταξί, και στην Άνω Πόλη ο Στρούπι, αληθινός σκύλος, όχι λογοτεχνικός, όπως του Σκαμπαρδώνη, μου κούνησε την ουρά του, κοινωνικότατος όπως πάντα. Ανταπέδωσα με ένα γρύλισμα. Νομίζω ότι κατάλαβε πως ήμουν ευτυχισμένος.

Το βιβλίο «Περιπολών περί πολλών τυρβάζω» του Γιώργου Σκαμπαρδώνη κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Πατάκη**.